

اتھر و آپ دیلاں

جاوید عارف

عبدالمتین

اتھرو آپ دلیلاں

آکھن نوں تے شاعر ہور جھیرے نہیں
میں کاغذ تے سچے حرف اُکیرے نہیں
میں لفظاں نوں اپنے غم وچ غمگنیا اے
لکھدے وچ میں دل دے اتھرو کیرے نہیں

اتھرو آپ دلیلاں

جاوید عارف

بزم مولا شاہ (سائیں مولا شاہ ویلفیئر سوسائٹی)

41-A چوہان روڈ، اسلام پورہ۔ لاہور

E08.81 JAVED AARIF
 J21W ATHROO AAP DALEELAAH, BY JAVED
 AARIF, LAHORE, BAZM-E-NAULA SHAH, 2010
 :
 1. TITLE :
 2. POETRY :

جملہ حقوۃ بتو ناشر متفوظ ہیر

کرامت سخاوت پرنٹرز،	چھاپہ خانہ
شاہ زیب مارکیٹ، کوپر روڈ، لاہور		
لاہور کمپیوٹر ہاؤس 0300-6952580	کمپوزر
2010	پبلی داری
170 روپے	مک

یہ کتاب حکومت پنجاب کے شعبہ لوجوانان، ثقافت اور اطلاعات کے تعاون سے
 شائع ہوئی۔

ISBN:978-969-8082-38-3

پہشت مَقیمی

ماں جی

وے ناں

بھادریں درد چنگیرے کہے
پھیر دی سہرے کہے
دل دی بات رہی
اُنج تے شعر کہے

کین وین

9
14
19
21
23
25
27
29
31
33
35
37
39
41
43
45
47
49
51
53
55
57
59
61
63
65
67
69
71
73
75
77

عارف دی غزل وچ روئیف سازی: امین خیال
شوق داپنڈا: جاوید عارف
حمد
نعت
بڈل چوکھا گھڑ کے تے ڈر جانا داں
آکھس نوں تے شاعر ہون تھیرے میں
قسمت ہار کھیلاں ورگے
مقلوماں دے دروٹا نے جھڈناں جاو
اوڑک اک دن صبر پیالہ بھر جانا ای
دل نوں کھیڈ کھڈاؤن لگیاں سوچ لوں
بھاویں پئے لکھ نہیں سندا
دل نوں کھیڈ کھڈا لے تے بھرسوں لیں یار
چار چھیرے گھپ ہیرے، وچ بڈاؤے کھیلن گے
چپ چپتیاں اندر و اندری مردیاں رہنا
پیار دے ہد لے وکھری جہی سوغات ملی
جے توں بیباپاں جھڈے
دے لے نوں وی اجڑنا پے گیا تے
او دوں ویلا ہو رسی بابا
بیٹھے بیٹھے ہو رسیا پاپا بیٹھے آں
اوہدا حق اے چدھر ٹورے، اوہدے تھتہ تاواں میں
دل دے تاروی مل جائے میں
مرو نہر دو نہر بہہ بہہ کے دل دے ڈکھ سناؤں نوں جی کرواے
"جھجھجھ پنیدا، ایویں گل ودھائی جاوا
برقاں وانگوں کھرناں جاواں
آپ تے سرنوں نیواں کر کے لگی جائے
اُس محلاں دے واسی نے تے تے تے تے تے تے تے تے
سورج دے اشکارے سوٹے
زور اور نے بمباں دے ناں دھرتی ایویں لاسی اے
انج تے کھیڈ کچھ جی رہی
خورے جا لے کتا پنڈا کچھنا پینا
ایویں تھل تھل ناں یارا
ظالم نیا ستموں تلو تک جاوا اے

8
79
81
83
85
87
89
91
93
95
97
99
101
103
105
107
109
111
113
115
117
119
121
123
125
127
129
131
133
135
137
139
141

اتھرو آپ دلیلاں
خوشیاں تے غماں دا شمار ہونا چاہیدا
پھیر کج اوہ سانوں ڈاہ دیندے
بھاویں رنگ رنگیلے دے
کتنی بھن کے اوتھوں سی بھج آیا، یارو ابھیے کتوں شراب دیئے
بوہتی گل ودھا بیٹھاتے پھیر کیہہ کر سیں
میرے دل دیاں چیرکاں نیں
چاہوں والے گھٹ گھٹ جسمیاں پاؤن والے
دُشمن نوں جے تار گیا تے پھیر کیہہ ہو یا؟
وُصل تے گُلو کھاؤندے، کدے ناں پکدی دال
ذہناں چوں دانائی تُلئی
چاچا کے تھک کے سٹ دیتا، ہی روڑ بھرے پنڈاں بھاریاں وچ
گھر وچ بھانڈے وچ چنے نیں
آل دوالے عاشق تک کے، اگھاں وچ غرور اے لگدا
بھکھ پیر پیرا کے بیٹھی رہی
کندھاں ہوئیاں، پیو دا دے دا ویرٹھا کھچیا
کچے دھوں تکیں تے ایہہ سوچ لویں، ساڈا ناں ہوسی بے گھاریاں وچ
ساڈے وس ناں یاری رہی
اسیں آپ اڈاریاں بھال دے ساں، ساڈا اتھاں اتھاں رزق کھلار دیتا
چا درٹڈیاں تُلئی سی
رت جانے کیہو یاں عنذباں دیاں گھاں نیں
ہور کوئی مجبوری اے تے رہن دیو
روگ دل والے کڈھوٹ دیندے، ہے اوہ کون اے جسموں دھر یکدے نہیں
دل دی جد کتسو لیناواں
اوس دُنیا تے پیار و غنڈیا سی
جیہڑا جین یاراں نوں وی تھک جائدا اے
عشق دے ویرٹھے دے وچ وسیاں ہجر دیاں برساتاں
جانڈی واری وکھرا رو لا پا جاواں گا
یاں توں یاراں دے وچ بہہ کے دل دے ورتے کھولیں ناں
آئیاں ہجیاں ہو ر زیادہ
جین بیٹھے کول تے غزلاں لکھی جا
دگھاں دی شاہکار، کہانی پھیر کہواں گا
بھاویں درد چنگیرے کہے

عارف دی غزل وچ روایف سازی

میں غزل دے نوپاں شاعراں توں مایوس ہوندا جا رہیا ساں جے ایہناں دی اکثریت نہ تے شعر کہن وچ دلچسپی رکھدی اے تے نہ ای محنت تے ریاضت دی قائل اے۔ پر جیکر غزل نوں جاوید عارف ورگیاں تکھیاں سولاں ملدیاں گھیاں تے اوہ ویلا ڈور نہیں جدوں ایہدا اجادو وی سرچڑھ کے بولے گا۔ ایہہ تاثر جاوید عارف دیاں غزلاں پڑھ کے قائم ہويا۔ جاوید عارف نے اوہ سارے لوازمات ورتے نہیں جیہڑے اک غزل دا حصہ ہوندے نیں۔ لہذا دیاں غزلاں فکری تے فنی طور تے پکیاں تھھیاں، چھوٹیاں تے ٹھکویاں نیں۔

جاوید عارف نے ”اتھرو آپ دلیلاں“ وچ صرف تن غزلاں ہم قافیہ شامل کیتیاں نیں باقی ساریاں غزلاں مردف تے خوبصورت نیں، تے ایہہ ای ساڈا ایس سرناویں دا موضوع نیں۔ جیہنوں جاوید عارف دی عمر دے کسے شاعر نے ایسے سوہنے سنکھے تے سنسچتجے ڈھنگ نال نہیں کیتا۔ اج توں پہلاں لکھن والے محنت کردے سن تے فنی موٹھا گافیاں نال اپنا شعر سوار دے سن۔ اج دے شاعر محنت توں جی چراندے تے آسانیاں لبھدے نیں۔ تاہوں تے نثر نوں وی نثری نظم داناں دے کے اک نویں صنفِ سخن تیار کیتی بیٹھے نیں۔ دسو جیہڑی ہے ای نثر اوہ نظم کیوں ہوئی۔ کم از کم عارف تے ایہہ الزام نہیں لگدا۔ غزل دے سارے اصولاں نوں

بروئے کار لیاؤندے ہو یاں جیہڑی لہناں نے لکھی اے اوہنوں نہ سراہنا ناصانی ہووے گی۔
 جاوید عارف ہوراں نے چھوٹیاں ردیفاں وی ورتیاں نیں تے لمیاں وی۔ قافیہ معنوی لحاظ نال نہ
 سمجھے نہ فٹ بیٹھے تے اودوں اوہنوں کہندے نیں قافیہ تنگ ہو گیا اے۔ کئی واری ایسے ترّد و وچ
 ورتیا گیا قافیہ ردیف نوں فق کر دیندا اے۔ جاوید عارف نے بحراں تے ردیفاں داسو ہنا ورتارا
 کیجا اے:

مظلوماں دے درد وٹڈانے چھڈ ناں جاون
 ساڈی وتی لوک سیانے چھڈ ناں جاون
 آنا جانا ، ملنا جلنا ، چھڈ بیٹھا ایں
 بھین بھراتے یار پرانے چھڈ ناں جاون

دل نوں کھیڈ کھڈاون لکیاں سوچ لویں
 اکھیاں نوں پرچاون لکیاں سوچ لویں
 مر جاون دا سٹا انت وچھوڑا ای
 گل وچ پھاہا پاون لکیاں سوچ لویں

دل نوں کھیڈ کھڈالے تے پھر سوں لھیں یار
 اجڑی جھوک وسالے تے پھر سوں لھیں یار
 چنگے دن آ جا سن چنگیاں خواہاں نوں
 اکھاں وچ سجالے تے پھر سوں لھیں یار

مونہہ دونہہ بہہ کے دل دے ڈکھ سناون نوں جی کردا اے
 ایسے لئی تے میرا مٹے جاون نوں جی کردا اے
 دل وچ زہر کدورت لے کے ہس کے ملدے رہندے نیں
 سمجھ نہیں آؤندی کیوں جھپیاں پاون نوں جی کردا اے

دشمن نوں جے تار گیا تے پھیر کیہہ ہويا؟
 اوہ وی ڈنڈی مار گیا تے پھیر کیہہ ہويا؟
 اوہدے ڈکیاں اسیں وی کیہڑے ڈٹے گئے آں
 مٹاں اوس بازار گیا تے پھیر کیہہ ہويا؟

رب جانے کیہڑیاں عذاباں دیاں گلاں نیں
 سوہنیا! ایہہ ساریاں کتاباں دیاں گلاں نیں
 جدوں دا چناب سُکا سوہنیاں وی مکیاں
 ایہہ تے چنا! وگدے چناباں دیاں گلاں نیں

ایس توں ایہہ مراد نہیں کہ ساڈے شاعر داسارا زور سارا مان تران ایسے اک نکتے تک
 محدود اے جے اوہنے وڈیاں چھوٹیاں بحر اں تے ردیفیاں دی ورتوں وچ ای کمال دکھایا
 اے، سگوں غزل دیاں ہور جنیاں وی خوبیاں غزل وچ ہونیاں چاہی دیاں سن اوہ ساریاں ای
 لیہناں وچ موجود نیں۔ بعضیاں شعراں اُتے کلاسیکل دی چھاپ گہری نظر آؤندی اے۔ بلکہ
 ایس روایت نوں ہور پکیریاں کیتا اے۔ عارف دیاں غزلاں تھان تھان سنجاتے من کچھواں

روپ تے چھب وکھانڈیاں نظر آؤندیاں نیں۔ روایت تے جدیدیت دا سوہنا تال میل رکھدیاں نیں:

اودوں ویلا ہور سی بابا
 وکھری اوہدی ٹور سی بابا
 عارف لے گیا راس اساڈی
 جس وچ بہتا زور سی بابا

مکھ پیر پیر کے بیٹھی رہی
 ماں خواب اُسار کے بیٹھی رہی

ہور کوئی مجبوری اے تے رہن دیو
 دل دی نہیں منظوری اے تے رہن دیو
 جام وصال دا دے کے چھڈنا چنگا نہیں
 عشق دی شرط جے دوری اے تے رہن دیو

ججن بیٹھے کول تے غزلاں لکھی جا
 ایہہ ویلا انمول تے غزلاں لکھی جا
 سڑ دے نیں جے دشمن ہور وی ساڑی جا
 رج وچا توں ڈھول تے غزلاں لکھی جا

بدل چوکھا گھڑ کے تے ڈر جانا واں
بجلی کڑ کڑ کڑ کے تے ڈر جانا واں

کھجھ کھجھ پیندا ایویں گل ودھائی جاندا
آپ وی روندنا ، سانوں نال روئی جاندا

ڈگھاں دی شاہکار کہانی پھیر کہواں گا
مل گئے جے غم خوار ، کہانی پھیر کہواں گا
اُنج تے سُونہاں ساں میں اٹھدیاں لہراں داوی
کنج ڈبیا وچکار ، کہانی پھیر کہواں گا

ایہہ نہیں ساڈے جاوید عارف ہوری جیناں اپنی غزل دے وچ مڑ کے ردیف نوں
نویں زندگی دتی اے۔ ارج ایہو جیہے اچھی اپنی شاعری وچ کون کردا اے۔ ایہہ ضرور کسے پیر
اُستاد دے چندے ہوئے لگدے نیں۔

امین خیال

لاہور

۱۷۔ دسمبر ۲۰۰۹ء

شوق دا پینڈا

شاعر اپنی گل شاعری وچ ای کرداسو ہاوند اے۔ جے کرا لیس توں وگھ وی گجھ اپنے بارے یاں اپنی شاعری بارے دنا پے جاوے تے اوہ اک عجیب جیہی اوکھت وچ پھس جاند اے۔ ایس سے میں وی گجھ اجیہے سہیڑے وچ ای بھسیا ہو یا واں پئی دساں تے کپہہ دساں۔ میرے کول تے کوئی وی اجیہا مان نہیں جیس تے پڑوچ لکراں ماردا پھراں۔ بس مک دی گل تے اینی گو اے پئی تھاؤں تھائیں اڈ دا اک پکھیر و آں جیہنوں روٹی روزی دے مسئلے انج چائی پھر دے نیں جیویں سئکے پتیاں نوں ہو واں نے گجھڑ چایا ہووے۔ ہو واں آسرے رلکن والیاں دی ناں کوئی اپنی مرضی ہوندی اے تے ناں ای

حالات اوس توں اوہدا ناں پتا کچھدے نیں۔ بس اک مجبوری دا جبر اے جیہڑا اپنے من دی کردا اے۔ اپنے بارے جان کاری دیاں گلاں تے میں اپنی پہلی کتاب ”ویراں پڑے ہیں راستے“ وچ کر چکيا ہاں تے کیتی گل پھیر کرن دا ایڈا فائدہ وی نہیں ہندا۔ ایس لئی دوہرائی دی اذیت توں میں وی بچنا چاہنا واں تے تہانوں وی ایس بکھیرے نہیں دھریکنا چاہندا۔

کدوں توں شعر آ کھ رہیا واں ایہدے بارے تے مینوں آپ وی کوئی سُر سرت نہیں۔ ہاں، اینا جاننا ہاں پئی 2008ء وچ جدوں میری پہلی کتاب چھپن لگی تے فضل احمد خسرو ہوراں میرا ناں رانا جاوید رؤف خان تو جاوید عارف کردتا۔ ایس تبدیلی نے مینوں ادبی حلقیاں وچ اک تعارف ای نہیں بخشیا، جین جوگاماں وی دیتا اے۔

شعر دی چاواں بھری چسی نے میرا نا تا فضل احمد خسرو ہوراں نال جوڑیا تے انج لگا پئی بھلتیں پیا ہو یا راہی ادبی دنیا دے حیرت خانے وچ آ گیا اے۔ ایہناں دے قُرب وچ میرے شوق نوں نوں سنگریواں ملیا۔ اوہناں مینوں ایس جادوگری دے اسرار و رموز ای نہیں دتے، میری کتاب نال چٹیک نوں وی سواہرا کر کے سدھی راہ پایا۔ اوہناں نال بیٹھک ودھی تے مینوں اردو پنجابی دے ڈھیر سارے شاعران نوں پڑھن دا تے ملن دا اتفاق ہو یا۔ خسرو ہوراں دی بیٹھک وچ بیٹھ کے مینوں اپنی لوک بولی وچ لکھن دی پریرناں ملی تے میں جگرا کر کے اک پیر ہور گئے ودھایا تے اپنے من نوں پنجابی شاعری ول اُلا لیا۔ حوصلہ کر کے پہلے دیاں لکھیاں ٹاویاں ٹاویاں پنجابی دیاں غزلاں تے نظماں خسرو ہوراں نوں دکھایاں۔ اوہناں میرا حوصلہ انج ودھایا پئی میریاں ساریاں کچھلیاں لکھتاں نوں منسوخ کردتا تے نویں سریوں پنجابی شاعری دی بسم اللہ کرن لئی آکھیا۔ مینوں

اوہناں دی ایہہ گل اوپری جہی تے لگی پر میں دل میلاناں کینا تے پنجابی وچ غزلاں لکھن لگ پیا۔ ایس نوں آغاز وچ مینوں احساس ہو یا پئی پنجابی بولی راہیں گل کرن وچ میرے لئی اردو نالوں کتے ودھ سوکھا اے۔ گل دلوں اٹھدی اے تے اپنے مفہوم دا پورا پورا ابلاغ کرواندی اے۔ انج میرے تے ایہہ گل گھلی پئی اپنی بولی وچ کیتی شاعری ای سچی تے کھری شاعری ہوندی اے۔ باقی تے بس ٹامک ٹویاں تے تک بندیاں نیں۔

فضل احمد خسرو ہوراں دی بیٹھک نال جوت نے مینوں ادبی دنیا دا من چاہیا ویسب دتا۔ اتھے میں چراں تائیں دڑوٹ کے ڈاکٹر ثار احمد، پروفیسر ڈاکٹر مرزا معین الدین، محمد اسلم پراچہ ایڈووکیٹ، انور ملک، حشمت لودھی تے مرزا شاہد بیگ ورگے محقق، نقاد، ادیب، شاعر تے علم دوست بیلیاں دیاں گلاں باتاں تے بحثاں سن دارہیا۔ دھرتی نال جوت، دھرتی دی بولی تے ثقافت نال پیار، لوکائی دے دکھڑے، ادب، فلسفہ، نفسیات، عمرانیات، تواریخ تے ہو روی خورے کپھڑے کپھڑے موضوع چھڑدے رہے تے بیٹھک دیاں بحثاں دا حصہ بندے رہے۔ میں..... جس کولوں اپنیاں ای بیتیاں واپریاں سامھیاں نہیں سن جاندیاں تے ایہو گلاں ”ویراں پڑے ہیں راستے“ دے ورقیاں تے الیک دتیاں سن، ہو رڈ گھی ہو گیا۔ من وچ اُجھلدا اڈگھاں دا دریا میرے صبر توں باہر اہویا تے میرے اتھرو ”اتھرو آپ دلیلاں“ بن کے شعراں راہیں کورے کاغذ تے کرن لگ پئے۔ تاہیوں تے میرے منوں گل اٹھی:

خسرو دیاں پٹھکاں وچ بہنا کپھڑا سوکھا اے

اگھاں وچ دگھاں دا شمار ہونا چاہیدا

ایہناں ساریاں غماں نوں تے حیاتی دیاں اوڑاں سوڑاں نوں اپنے اندر سمیٹ سمو

کے جذبے ذہن دی وتی وچ مزاجمتی عمل شروع کر چکے سن، سگوں ایہناں دُکھاں توں نویں ہمت تے پالنا دا آدرش پارہے سن۔ ایس نویں پڑاؤ تے جدوں میں گجھ غزلاں خسرو ہوراں نوں دکھایاں تے میری خوشی ایس گلکوں دونی ہو گئی پئی ایدیکیں اوہناں میرے شوق ہلاریاں دی سلاہنا کیتی تے میرا مان ودھایا۔ ”اتھرو آپ دلیلاں“ وچ میرے دُکھاں دا پستار اے یاں پھر خسرو ہوراں دی بیٹھک توں لگی چٹھک دی پھوٹ اے۔ امین خیال ہوراں دیباچے وچ ٹھیک ای لکھیا اے: ”ایہہ نیں ساڈے جاوید عارف ہوری، جیہناں اپنی غزل وچ مُرد کے ردیف نوں نویں زندگی دتی اے۔ اُج ایہو جیسے اچھ اپنی شاعری وچ کون کر دا اے۔ ایہہ ضرور کسے پیر اُستاد دے چنڈے ہوئے لگدے نیں۔“

مینوں ایس گل تے فخر اے پئی فضل احمد خسرو تے اوہناں دی بیٹھک دا ماحول میرا اُستاد اے تے مینوں ایس گل دی وی بڑی خوشی اے پئی اتھے گھلیاں باہواں نال مینوں جی آیاں نوں آکھیا جاندا اے۔ جد کہ آپ بھانے بڑے بڑے جگا دریاں نوں نیڑے وی نہیں پھٹکن دیتا جاندا تے اوہ ایس ماحول نوں ترسدے ای رہ جاندا اے نیں۔

ڈاکٹر میاں ظفر مقبول ہوراں دا دلوں شکر گزار آں پئی دل دیاں دل وچ نہیں رہیاں، کتاب بن کے تہاڈیاں اکھاں دے ساہمنے نیں۔ ایس کتاب دا کمپوزر شاہد لطیف چودھری چنگا بلی اے پئی کسے حالیں وی تعاون توں مکھ نہیں موڑ دا۔ آفاق منظر ساڈی بیٹھک دا سوہنا بچن اے، علی امجد ادب نوں پڑھن تے سمجھن دا ستھرا سجاؤ رکھدا اے۔ داؤد قمر دانیال وی ساڈی بیٹھک دی رونق اے۔ بیٹھک دے ایہناں سارے دوستاں دی حوصلہ افزائی نے مینوں بڑے حوصلے دتے نیں۔ ”اتھرو آپ دلیلاں“ نوں پڑھ کے جانچ تے کرو پئی میرے دل دریا دے دُکھاں وچ کئی گو گہرائی اے تے میرے من نے لوکائی

دے ڈگھاں نوں کیویں تے کتنا گومحسوس کیتا اے۔ میں اپنی گل کرن وچ کتنا گومکامیاب
رہیا ہاں۔ میں تے بس ایہو آکھ سکنا:

دل دی بولی بولن عارف
اتھرو آپ دلیلاں ورگے
تھاڈے وتوں جواب دی اڈیک رہوے گی۔

جاوید عارف

۳ جنوری ۲۰۱۰ء

مکان نمبر 146، گلی نمبر 2، غازی آباد، اوکاڑا

موبائل: 0321-3090121

حمد

ساری دُنیا ہتھ پیار کے جس دے کول سواہی
 سبھ توں اُچّا نام اے اوہدا، اوہدی ذات اے عالی
 اوہ ہے مالک ، اوہ ہے خالق ، اوہا حاکم سبھ دا
 اوہا سبھ دا سرجن ہارا ، اوہا سبھ دا والی
 چن، ستارے، سورج، سارے اوہدے حکمیں جگدے
 ناں لگدا ناں دِسدا یارو! وکھری شان نرالی

اوس رحیم ، رزاق دی کپھڑی کپھڑی صفت گناواں

خلقت نوں اُس جیون ویتا ، ساری خلقت پالی

اپنے من وِچ بھالیں اوہنوں ، اوہ وسنیک اے دل دا

جنگل جنگل بھالیں جے توں ذات نہ جائے بھالی

اپنے یار پیارے کارن ساری کھیڈ بنائی

میں ورگے وی جس دے درتوں بھر لئی جھولی خالی

میں تیرے محبوب دا بردا ، اپنا حق اے میرا

جے میں آواں طور تے رہا! مینوں دیکھیں دکھالی

شاہ رگ توں نزدیک ایس سُن لے دل دیاں گھیاں گلاں

بھر دے میرے چکلیاں ہتھاں والی سکھنی تھالی

اوہ رحمان رحیم اے ساری دُنیا دا رکھوالا

ساتھوں عارف ہندی ناہیں عشقے دی رکھوالی

نعت

قدمیں لگ کے اپنے ڈکھ سناون نوں جی کر دا اے
 کملی والیا! شہر مدینے آون نوں جی کر دا اے

سرڈا رہندا ساں پر اک دن سیرت آپ دی پڑھ لئی سی
 اُس دن دا ای اپنے ڈکھ ودھاون نوں جی کر دا اے

کلم کلیاں لکھاں بُت پرستاں لگے ڈٹیا جو
 رب دا وی تے اوہدیاں قسماں کھاون نوں جی کر دا اے

جیہڑا رستہ آپ نے دسیا ، نیا ایڈا سوکھا نہیں
جان دی بازی لا کے فرض نبھاون نوں جی کر دا اے

اُنج تے لکھاں متنن والے جنت دے وچ جاون گے
آپ دی سنگت دے وچ او تھے جاون نوں جی کر دا اے

ڈولن ہارا ، راہواں بھلیا ، سیہ کاراں دا موہری آں
میرا پھیر وی تیریاں نعتاں گاون نوں جی کر دا اے

طائف دے وچ جہناں جتیاں دے وچ رتتاں ڈگیاں سن
اوہو جوڑے عارف سرتے چاون نوں جی کر دا اے

بدل چوکھا گھر کے تے ڈر جانا واں
 بجلی کڑ کڑ کڑ کے تے ڈر جانا واں

ہر پاسے ای خوف دیاں جاگیراں نیں
 پتا وی جے کھر کے تے ڈر جانا واں

انج ڈرایا ہویا واں میں یاراں دا
 جے کوئی آ جائے تڑ کے تے ڈر جانا واں

سُن دا ہاں کوئی نویں مصیبت آؤندی اے
 اگھ ذرا وی پھڑکے تے ڈر جانا واں
 کھڑ کھڑ ہس دیاں ویکھ کے دل للچاؤندا اے
 جے کر جیوڑا دھڑکے تے ڈر جانا واں
 پہلاں ای جو گجھ میرے اُتے ویتی اے
 دل اوہدے ول ہڑکے تے ڈر جانا واں
 عجب کہانی میری ، میریاں یاراں چوں
 کوئی نیڑے پھڑکے تے ڈر جانا واں
 کہیہ دساں میں کیویں راتاں کٹنا واں
 ساہ آؤندا اڑ اڑ کے تے ڈر جانا واں
 بھر وچھوڑا اگ اے عارف جاویں ناں
 ایہہ بھانہ بھڑجد بھڑکے تے ڈر جانا واں

آکھن نوں تے شاعر ہور ہتھیرے نیں
 میں کاغذ تے سچے حرف اُکیرے نیں
 میں لفظاں نوں اپنے غم وچ گنھیا اے
 ایہدے وچ میں دل دے اتھرو کیرے نیں
 اج دی نہیں ایہہ صدیاں توں جنگ جاری اے
 پر ہُن ویریاں ڈاڈھے پائے گھیرے نیں

دل دیاں اکھاں نال ای رستہ لبھنا اے
 سبنا! چارے پاسے گھپ ہنیرے نہیں
 چنگے رہسو روک لوو جے پردیسی
 ساڈے اتھے جوگیاں والے پھیرے نہیں
 بھیر پئی تے کوئی نیڑے لگدا نہیں
 اُنج تے عارف بجن یار جتھیرے نہیں

قسمت ہار کفیاں ورگے
ورتن ہار بخیاں ورگے

ماس ناں بوٹی جھڈن کوئی
آدم زاد نیں چیاں ورگے

کس دے اُتے وِسراں ، سارے
ڈوبن ہار نیں جھیاں ورگے

ہر گل دے وچ تچے ہندے
ساڈے یار وکیلاں ورگے

جن دے اُتے چکو پاؤندے
رُشدی ہار ذلیلاں ورگے

ہر پیاسے نوں پانی تھے
کریئے کاج سمیلاں ورگے

کون کسے دا رُعب اے جھلدا
لکھے حرف اپیلاں ورگے

چار قدم تے رہندا بھاویں
پھیر وی پینڈے میلاں ورگے

دل دی بولی بولن عارف
اتھرو آپ دلیلاں ورگے

مظلوماں دے درد وٹڈانے چھڈّ ناں جاون
 ساڈی وتی لوک سیانے چھڈّ ناں جاون

روز غماں دی نویں کہانی ، کیہہ کرنا ایں؟
 ویکھیں بچن ساتھ نبھانے چھڈّ ناں جاون

اپنے آپ دی بازاراں وچ بولی لا دے
 گھر نوں بچے مٹکھے بھانے چھڈّ ناں جاون

اُچیاں گلاں ، لے ہتھ نیں بیبا تیرے
 ساڈے ورگے ساک نماں چھڈ ناں جاوَن
 جے کر بچنا! کھیڈِ دلاں دے نال ناں چھڈی
 ہو کے عاشق تموجھانے چھڈ ناں جاوَن
 آنا جانا ، ملنا جُلنا چھڈ بیٹھا ایں
 بھین بھراتے یار پرانے چھڈ ناں جاوَن
 کوڑی پھلکی سہہ کے جیہڑے مُرد مُرد آؤندے
 سوچ لویں اوہ ناز اُٹھانے چھڈ ناں جاوَن
 ایہناں دے ناں تیری جان پچھان اے ، بچنا!
 شہر ترے نوں ایہہ دیوانے چھڈ ناں جاوَن
 اوووں تائیں دل دا بوہا گھٹھا رہنا
 جد تک عارف یار دھگانے چھڈ ناں جاوَن

اوڑک اک دن صبر پیالہ بھر جانا ای
آخر توں وی باہواں کھڑیاں کر جانا ای

تیتھوں نہیوں ہجر ہلونا جھلیا جانا
میں تے ڈگدیاں ڈھیندیاں لہنوں جر جانا ای

دل ناں لاویں بازاراں دی رونق دے وچ
مڑ گھڑ او سے اُجڑے ہجڑے گھر جانا ای

اوپنے دھکے دے کے جتھوں تینوں کڈھیا
 بیت نمازاں مُر کے اوسے در جانا ای؟

ایہہ فرعونناں والا رُعب حیاتی تائیں
 فرعونناں دے وانگوں توں وی مر جانا ای

پہنچ گیوں جے اوس دوارے تے کیہہ کہنے
 لکھاں اوتھے مَر گئے توں وی تر جانا ای

آکھیا سی ناں! غم نوں دل دا راہ ناں دیویں
 نہیں تے پنڈا ہولے ہولے کھر جانا ای

ایویں اُچیاں گلاں عارف کیوں کرنا ایں
 کیہڑا جتیا دل دی بازی؟ ہر جانا ای

دل نوں کھیڈ کھڈاون لکیاں سوچ لویں
 اکھیاں نوں پرچاون لکیاں سوچ لویں

مٹھڑے بولاں لوں لوں دے وچ رچ جانا
 اوہنوں گلئیں لاون لکیاں سوچ لویں

قولاں ہارے جیوندی جانیں مر جاندے
 بوہتیاں قسماں کھاون لکیاں سوچ لویں

پیار دا انت اخیر نہیں سجا دیکھی دا
موت دے مونہہ وچ جاون لکیاں سوچ لوں

اتھے پہلاں نالوں ڈکھ ودھیرے نہیں
او پردیسی! آون لکیاں سوچ لوں

دیکھیں! اتھے بجن دھوکھا دے جاندے
بوہتی گل ودھاون لکیاں سوچ لوں

ہاواں والے بھانہڑ دے وچ سڑ جاسیں
ڈکھی دل نوں تاون لکیاں سوچ لوں

مر جاون دا سقا انت وچھوڑا ای
گل وچ پھاہا پاون لکیاں سوچ لوں

عارف! جھلیا! نمھا نمھا کھیڈی جا
پیار دا بھارا چاون لکیاں سوچ لوں

بھاویں پلے ککھ نہیں ہندا
دل اوہدے توں وکھ نہیں ہندا

ایہدیاں اپنیاں پرکھ پچھاناں
نیا دل کوئی اکھ نہیں ہندا

وعدہ کر کے مول ناں آندوں
دل وی تیتھوں رکھ نہیں ہندا

اوہدے آون دے موسم وچ

ساون والا کچھ نہیں ہندا

اوہدیاں سے کروڑیاں گلاں

عارف پلے لکھ نہیں ہندا

دل نوں کھیڈ کھڈا لے تے پھر سوں لھیں یار
 اُجڑی جھوک وسا لے تے پھر سوں لھیں یار

اپنے دل دے موسم دی رکھوالی لئی
 اندر جھاتی پالے تے پھر سوں لھیں یار

گھنجیا ویلا ہتھ نہیں آؤندا میں آکھاں
 نچ کے یار منالے تے پھر سوں لھیں یار

اج کل سجا چور لُٹیرے حاکم نہیں
اندروں گنڈی لالے تے پھر سوں لھیں یار

چنگے دن آ جاسن ، چنگیاں خواہاں نوں
اگھاں وچ سجالے تے پھر سوں لھیں یار

لمیاں کالیاں راتاں گھپ ہمیرے نہیں
سانوں کول بٹھالے تے پھر سوں لھیں یار

پیار پریت دے زخم تے تیرے گہنے نہیں
ایہناں نوں چکالے تے پھر سوں لھیں یار

تیریاں وکھریاں گلاں پیار چ روکاں نہیں
ایہہ دیوار ہٹالے تے پھر سوں لھیں یار

عارف کد اوہ روز خبر نوں اوند اے
دل دے وچ بٹھالے تے پھر سوں لھیں یار

چار چُھیرے گھپ ہنیرے ، وچ بڈاوے کھیلن گے
رت دا دیوا بال کے عاشق ایہہ راتاں وی جھیلن گے

بُگاں بھر بھر ونڈی جاویں پیار دیاں سوغاتاں نوں
بے قدرے نیں لوکی تینوں پونی وانگوں ولین گے

اج دی ہیر وی نیلے جا کے رانجھا رانجھا کردی اے
اج وی کیدو اُنجے سگویں کھیڑیاں دے ناں ٹھیلن گے

سائنس دے اج صدقے جاپیے ، نوں پواڑے پوندی اے
 ہن سُنیا پر نیجن لکیاں رت نوں رت ناں ملن گے
 عارف پٹیا سجنا تیرے بھوئے چڑھ گئے چاواں نہیں
 ایس بگانی جوہ دے لوکی پنجن گے تے پیلن گے

چُپ چپتیاں اندرو اندری مر دیاں رہنا
 صبر پیالہ پینا ڈکھڑے جر دیاں رہنا

ہاری جانا روز حیاتی والا پینڈا
 کچیاں کندھاں وانگوں پل پل کھردیاں رہنا

یار! سیانے جے نہیں من دے تاں کیمہ ہويا
 ساڈا کم اے سچیاں گلاں کر دیاں رہنا

اوڑک بیبا رحم اوہناں نوں کھانا پینا
تیرا کم اے ٹھنڈے ہوکے بھر دیاں رہنا

جڑکے ہوئے گھڑے نیں تیرے بچن بلی
توں ڈُب جانا اوہناں پھیر وی تر دیاں رہنا

اگو ہتھیں وج وج تاڑی ٹٹی یاری
تہمت پھیر وی ساڈے اُتے دھر دیاں رہنا

گھر چھڈیا تے دُنیا تکی وَن سونی
پر ، ناں چھڈیا اگو اُتے مر دیاں رہنا

عشقی دی ایہہ کھیڈ اوتی کیہڑا جتیا؟
چندڑی ہووے یاں دل ہووے ہر دیاں رہنا

عارف ہن تے جا وڑنا اے روز مسیتے
چنگی گل اے کچھلی عمرے ڈر دیاں رہنا

پیار دے بدلے وکھری جہی سوغات ملی
 پھر ہلونے تے ایہہ کالی رات ملی

کئے سوہنے دل تے دستک دیندے رہے
 دل دے اندر اِگو اوہدی ذات ملی

سولی چڑھ گئے پھیر کتے آں منے گئے
 ایویں تے نہیں سانوں ایہہ اوقات ملی

چسکے لے لے گلیاں وچ بدنام کرے
 دشمن نوں ایہہ کیوں ساری بات ملی
 مُڑ آئے ساں ، اوہدی گل ای رہ جاوے
 ایویں تے نہیں بچن سانوں مات ملی
 یاداں دی ایہہ کھیتی عارف کیوں سکدی
 اگھاں تھانی رنج کے تے برسات ملی

جے توں بیبا پاپ ناں چھڈے
ویلا گردن ناپ ناں چھڈے

یاد ہوا دے وانگوں آدے
پیراں دی وی چاپ ناں چھڈے

اوہنوں جے میں بھلنا چاہواں
دھڑکن اوہدی تھاپ ناں چھڈے

لکھاں جن ڈراؤندے رہے پر
دل نے تیرے جاپ ناں چھڈے

کیویں وچ پردیس دے جیواں
مینوں اوہدا تاپ ناں چھڈے

چھڈ دے نہیوں دشمن نوں وی
جہ تک سانوں آپ ناں چھڈے

ڈردیاں ڈردیاں دکھ سداواں
محفل وچ الاپ ناں چھڈے

چُپ کر دل دیاں دل وچ رکھ لے
عارف کدھرے چھاپ ناں چھڈے

دِ لے نوں وی اُجڑنا پے گیا تے
گھراں توں وی وِچھڑنا پے گیا تے

ترے لیکھاں دے بھیڑے کوچھ پاروں
زمانے نوں وِگڑنا پے گیا تے

اوہ ظالم ہے کسے دی وی نہیں سُندا
کسے گل تے جے اڑنا پے گیا تے

بلالِ حبشؓ وانگوں ریت اُتے
 ترے پنڈے نوں سڑنا پے گیا تے
 ذرا عزت نہیں رہنی ، غم دے پاروں
 سہارا جے پکڑنا پے گیا تے
 مرا ایہہ دیس لٹن والیاں نوں
 کدے جیلاں ج تڑنا پے گیا تے
 شرافت ٹھیک اے پر حق تے عارف
 کراں گے کیہہ؟ جے لڑنا پے گیا تے

اودوں ویلا ہور سی بابا

وکھری اوہدی ٹور سی بابا

آکڑ نہیں سی سانجھی جاندی

اوہ جنگل دا مور سی بابا

دل تے تے سے روکاں رکھیاں

اکھیاں پچھلی خور سی بابا

کھیکھن گیلے ، پاڑ ویلے
بس وڈی کمزور سی بابا

ایویں نہیں اوہ جتیا میتھوں
بُگل دے وچ چور سی بابا

کاہنوں روگ نماں دے لائے
جندڑی نویں نکور سی بابا

اوہ قاتل اے ، اوہ ظالم اے
چارے پاسے شور سی بابا

عارف لے گیا راس اساڈی
جس وچ بہتا زور سی بابا

بیٹھے بیٹھے ہور سیاپا پا بیٹھے آں
 سچ دی سولی اپنا آپ چڑھا بیٹھے آں

سدھے پدھرے ون سونے رستے چھڈ کے
 چلو دے وچ اپنی گڈ پھسا بیٹھے آں

چدھر ویکھو جھوٹھے لوکی پیلاں پاؤندے
 وکھری اپنی اک مسیت بنا بیٹھے آں

رب رسول نوں من والے سچ تے مر دے
ایسے لئی تے سبھ کجھ داتے لا بیٹھے آں

چل دلا! ہُن ہمت کر کے لگے ودھیے
لتما پیٹھا ، بھارا بھار اٹھا بیٹھے آں

ہولی ہولی سارے بلی جھڈی چاندے
تچی دسو ، کھڑا جرم کما بیٹھے آں

ہُن تے بلیا! گلاں سدھیاں سچیاں ہوسن
سے سے واری پہلے دھوکھا کھا بیٹھے آں

ظالم نوں نہیں اٹھن دینا عزم اے ساڈا
اُس دی گردن گوڈیاں پٹھ دبا بیٹھے آں

عارف چتے پھیر ای ربا چت اے تیری
اِس کارن ای سارا گجھ ونجا بیٹھے آں

اوہدا حق اے چدھر ٹورے ، اوہدے ہتھ تئاواں نیں
دل دا کیہہ اے ایہدے پلے ہو کے نیں یاں ہاواں نیں

کیہہ ہو یا جے ساڈے لئی ہن اوہدا بوہا گھلدا نہیں
مے خانہ تے ایہدے ورگیاں ، ہور وی کئیاں تھواں نیں

مے خانے چوں چسکی لا کے آیا وچ بازاراں دے
ودھ توں ودھ کے سوہنے ڈٹھے ، وگھو وگھ اداواں نیں

اوہ رحمان رحیم کریم اے ، مذہب دے وچ پڑھیا سی
 مٹلاں خورے کتھوں پڑھدا ، دین دے وچ سزاواں نیں
 دیکھو ناں! تقدیر نے سٹیا کتھے جا کے ظالم نوں
 جیہڑا سانوں آکھدا سی ایہہ جھاں نیں تے گاواں نیں
 دل تے قابو رکھ لیندوں تے گل بڑی ای چنگی سی
 عارف ہن تے ہر تے آئیاں پکن ہار قضاواں نیں

دل دے تار وی مل جاندے نیں
 چنگے یار وی مل جاندے نیں

چنگے لیکھاں دی ایہہ گل اے
 کجھ دلدار وی مل جاندے نیں

مُھلاں اُتے ہونٹ جے رکھیے
 سولاں ، خار وی مل جاندے نیں

سارے جیہاں ول نہیں تكدے
سچے پیار وی مل جاندے نیں

کتنی ساڈی عزت کر دے
جاندى وار وی مل جاندے نیں

تاج و تخت نصیب دی گل اے
جمدیاں سار وی مل جاندے نیں

رکھ اتار نوں سانجھ کے بھنا!
سو پیار وی مل جاندے نیں

مُھلاں نال جے اُلفت رکھیے
مُھلاں ہار وی مل جاندے نیں

عارف کیوں مایوس ایں یارا!
جیون ہار وی مل جاندے نیں

مونہہ دو نہہ بہہ کے دل دے دُکھ سناون نوں جی کردا اے
ایسے لئی تے میرا مٹے جاون نوں جی کردا اے

وہناں آں جد کجھ وی تے ہُن مٹکاراں نوں ہندا نہیں
میرا وی پھر جھوٹیاں تسمائاں کھاون نوں جی کردا اے

مُھلاں ورگے بچے دُھپاں دے وچ ننگے پیریں نیں
یارا! میرا اپنی کھل لہاون نوں جی کردا اے

دل وچ زہر کدورت لے کے ہس کے بلدے رہندے نیں
سمجھ نہیں آؤندی کیوں جھمیاں پاؤن نوں جی کردا اے

یاراں لائے زخماں وچوں پیڑاں ایویں اٹھدیاں نیں
کدی کدی تے میرا شور مچاؤن نوں جی کردا اے

چارے پاسے ہاواں ، ہنجو ، ہوکے ، حال پکاراں نیں
دُنیا کولوں ، رہا! چند چھڑاؤن نوں جی کردا اے

چلیئے ، چل کے مجنوں دا وی ڈیرا ڈپا تک آئیے
صحراواں دی دل نوں عیش کراؤن نوں جی کردا اے

جنت نوں گجھ خالی رکھیں ، خورے چھیتی آ جاواں
رہا! میرا کدی کدی گھر آؤن نوں جی کردا اے

ایڈھے مہنگے دل دے بدلے اوکھے ہوکے لبتے نیں
عارف ہُن تے رنج کے دُکھ ہنڈاؤن نوں جی کردا اے

کجھ کجھ پنیدا ، ایویں گل ودھائی جاندا
 آپ وی روندنا ، سانوں نال روئی جاندا
 میں وی آں پر ہور وی کتے ڈتے ویکھے
 بن ٹھن کے اوہ سبھ دے ہوش اڈائی جاندا
 مکے جا جا وعدے کردا ، کیہہ فیہہ اے؟
 سانجھ سلوک چ اوویں وٹھاں پائی جاندا

ایہہ دُنیا تے کد دی یارو! مُک چک جاندی
خورے کیہڑا ہُن وی کھیڈ کھڈائی جاندا

ویلا ہڈی بال دے وانگوں کھیڈاں کھیڈے
سانوں وانگ ہُبارے اُچا چائی جاندا

خورے اوہ مایوس اے ساڈے کولوں ، تاہیوں
نویں فرشتے دُنیا وچ گھلائی جاندا

رب ضروری اے تے پھیر اوہ اگو چنگا
کاہنوں پتھر گھر گھر رب بنائی جاندا

سوکھا سی تے ساڈی اوہنے وات نہ پتھی
اُوکھے ویلے عارف حق جتائی جاندا

برقاں وانگوں کھر ناں جاواں

راہواں دے وچ مر ناں جاواں

قولاں ہارے جی نہیں سکدے

کچے گھرے تے تر ناں جاواں؟

روز دا رُنا چنگا مہیوں

بیر وچھوڑے جر ناں جاواں

میں راہواں توں ڈر دا رہناں
 راتاں نوں وی گھر ناں جاواں
 اِگو گھر دا بوہا ملیا
 ہور کسے وی در ناں جاواں
 اُنھیاں گھور ہنیریاں راتاں
 ہوراں وانگوں ہر ناں جاواں
 جنت دے وچ پھیر میں مولا!
 جا سکنا واں پر ناں جاواں
 عشق شراب وی تھوڑی لگدی
 جیون دا گھٹ بھر ناں جاواں؟
 شہر تے عارف چھڈنا پینا
 اوہنوں پاگل کر ناں جاواں؟

آپ تے سر نوں نیواں کر کے لنگی جاندے
سانوں چک کے سچ دی سولی لنگی جاندے

جمدیاں کوئی بھیڑا ہندا ، جھوٹی گل اے
بھیڑے لوکی اپنے رنگ وچ رنگی جاندے

وڈھے ڈھڈاں والے اکا شکر نہیں کر دے
دیکھو بک بنا کے ہور وی منگی جاندے

ڈر دے ماریاں دُڈھ پیالے بھر بھر رکھے
 پھیر وی موقع ملدیاں سانوں ڈنگی جاندے
 پچھلے پھریں لتر کھا کے بھج دے ویکھے
 ڈاڈھے دے گھر جیہڑے وانگ ملنگی جاندے
 ساڈے وصل دیہاڑے کتے تاپ چ بھج گئے
 باقی بوہے اگوں لنگھ دے کھنگی جاندے
 وکھریاں راہواں چھڈ دے عارف جے کر جینا
 اودھر ٹر پے چدھر سارے سنگی جاندے

اُس محلاں دے واسی نے تے بت بُلاوے گھلے نین
 میں بیٹھا ہُن سوچی جاواں ، میرا واس محلے نین

سے سے واری دھوکھے کھا کے مُڑ اوتھے ای جانا این
 تینوں وی نہیں جینا آؤندا جے کر یار نکلے نین

زہر پیالہ پیون والے اودوں قدراں پاؤندے سن
 اج دی نویں کہانی وچ اوہ کلمے یملے یلے نین

کئے غم دے جھلدے جھکھڑ ساڈے دل نوں ڈھاؤندے رہے
 ٹھل تے لئے نہیں بھاویں یارا! اوکھیاں ہو کے ٹھلے نہیں

اصل اصولاں والے لوکی ککھاں وانگوں زلدے نہیں
 دھرتی ماں نوں وچن والے ، اتھے رج سوتے نہیں

کل وی کیدو کھیڑے رل کے ہیر نوں چت کے لے گئے سن
 دل دے روگی رانجھے اتھے آج وی خالی پلے نہیں

کل وی اوہناں دے لئی یارو! سولی انت ٹھکانا سی
 آج وی سچ تے چلن والے عارف کلم کلے نہیں

سورج دے لشکارے ونڈے
لوکاں چن ستارے ونڈے

ہور جے گجھ ناں لتھاتے پھر
لے کے دُکھ اُدھارے ونڈے

مُلاں مسجد دے وچ کھیہ پئے
آپو وچ سپارے ونڈے

یاراں میری بدنامی دے
ہتھو ہتھ شمارے ونڈے

ڈنگراں دی سیوا دے کارن
بال نمانے سارے ونڈے

کیہا میرا دڈھ بھرا اے؟
جھدیاں پیار دے دھارے ونڈے

یاراں دی دلجوئی پاروں
اوہناں نال خسارے ونڈے

عارف بیٹھا چکی جاوے
ہاڑا ، میرے پیارے ونڈے

زوراور نے بمباں دے ناں دھرتی ایویں لاسی اے
 لکھاں دی رت ایس تے ڈلتھی ہمز پیا سی دی پیا سی اے

کھوہ کے لے گئے رزق اساڈا، بھٹکھاں چکھے چھڈیاں نیں
 پھیر وی آکھن ہور لیاؤ، ایہہ تے سبھ گجھ باسی اے

یاں تے رب ناراض اے ساتھوں، یاں پھر آپ کچجے آں
 شہراں دے وچ خوف دا پھرہ، پنڈاں وچ اداسی اے

اندرو اندریں میناں کریئے ، خورے ترس اوہ کھا جاوے
 جیہوں وچ مسیتی لبھدے ، اپنے دل دا واسی اے
 ایہو جہی ہن ریت فُری اے ، عقل دی گل جے دس پیسے
 بوہتے کہندے لہنوں چھڈو ، ایہہ بھیڑا وسواسی اے
 لہر کھا کھا مُز وی جا جا اوٹھے سجدے کردے نیں
 شرم حیاتے غیرت لگدا ، اوہدے گھر دی داسی اے
 لکھاں اج ہزاراں لگے بھيڈاں بن کے رہ گئے نیں
 یاں غداری سمجھ چ آؤندی ، یاں پھر بدحواسی اے
 ارباں اتے کروڑاں دے کے کنج اوہ واپس لے جاندے
 تینوں سمجھ نہیں آؤنی ، عارف! ساری کھیڈ سیاسی اے

اُنج تے کھیڈ کُچجی رہی
شکر اے عزت کجی رہی

ساری عمر غماں دی بدلی
ساڈے سر تے گجی رہی

جنڈڑی مُڑ وی کپھڑا چھڈ دا
بھاویں ڈگھوں تّجی رہی

زور اور نوں آقا نیا
کاہدی تیری جچی رہی

جمدیاں لا توں موت دی نوبت
ہولے ہولے وچّی رہی

کتنے لاڑھے چھڈ کے مُر گئے
دُنیا اوویں سچّی رہی

اوہ وی پاگل ، میں وی پاگل
خوف رہیا ناں لُجّی رہی

جیون موت دا ساک اے ، جیویں
چھوڑ گھر توں بھجّی رہی

عارف سچّی چوں کہہ لبھدا ای
پنڈے تے ناں دھجّی رہی

خورے حالے رکتا پینڈا کچھنا پینا
 بجاں دی بجنائی کولوں بچنا پینا

کھلوی لہہ جائے یار دا سر ناں نیواں ہووے
 ایہہ گل ہے تے اگھاں دے وچ جچنا پینا

پیراں وچ زنجیراں ، مونہہ تے تالے لا کے
 کتیں مُندراں پا کے اتھے پنخنا پینا

اتھے این اتاواں والی کھیڈ نہیں چلدی

درد دے دا آپے اوہنوں دسنا پینا

ایویں دور دریڈے کدھرے دل ناں لاویں

دھرتی واجاں ماریاں تے پھر اچھنا پینا

اوکھے ویلے بھین بھراواں وات ناں پچھی

دور دریڈے جا کے کدھرے دسنا پینا

پہلے اپنیاں سدھراں سانوں دھکی رکھیا

ہن اولاد دی پاروں چوکھا تھکنا پینا

دھوکھے بازاں دی یاری توں کلا چنگا

عارف تینوں دل تے قابو رکھنا پینا

ایویں تھل پُٹھل ناں یارا
 بہہ کے کریئے گل ناں یارا؟

صبر دی سانجھ گواچ ناں جاوے
 مینوں اِنج دہل ناں یارا

تیرے تے بھونکیں جاندے
 ایہناں نوں تے ٹھل ناں یارا

گُجھ تے سچی گل کرن گے
 سارے تیرے دل ناں یارا
 دل نوں مَساں منایا اے میں
 مِت سُنہیے گھل ناں یارا
 لیہدے چھالے دل وچ پیندے
 پیار چج کاہلا چل ناں یارا
 دل دے اُتے قابو چنگا
 اِس نوں آکھ مچل ناں یارا
 آ جا مُز کے گھل مل پھے
 آ جا چلیے ، چل ناں یارا
 نیا تیرا ظرف اے عارف
 دُشمن سانگے دل ناں یارا

ظالم نیا ساتھوں نکو نک جاندا اے
 پھیر وی جاندا جاندا مھتے چک جاندا اے
 ایسے لئی تے وصل دا دعویٰ چک لیا اے
 چوتھے پنجویں لکدا لکدا تک جاندا اے
 سوہنا کوئی اج تائیں نہیں پھاہے لگا
 جس دی خاطر عاشق موہرا پھک جاندا اے

جدّ وی اوہدی محفل کوئی چھڈ جاوے تے
 سدّھا ساواں ساڈے اُتے شک جاندا اے
 کئی ہمیر تے چکھڑو آن دوالے ہوندے
 اُلفت دا پھل جدّ باغاں وچ پک جاندا اے
 پہلاں ای نہیں کوئی پُچھدا شہر وچ اوہدے
 جدّ ملدا اے ہور وی فقرے دھک جاندا اے
 تیرے گھر نوں جاوَن لکیاں بھجیا جاواں
 اپنے گھر نوں آؤندیاں پنڈا تھک جاندا اے
 کدّ تک عارف بسر نوں نیواں کیتی رکھئیے
 آخر ترلے کر کر بندہ اک جاندا اے

خوشیاں تے غماں دا شمار ہونا چاہیدا
 مَن دا تے پاپ دا نہیں بھار ہونا چاہیدا
 دُنیا تے جس گیڑے گھم دی اے گھتی جائے
 عاشقاں لئی وگھرا مدار ہونا چاہیدا
 مونہہ اُتے دھوڑ اُتے تلیاں تے چھالے ہون
 یار و تے جانڈیاں شگھار ہونا چاہیدا

نویاں تے سوہنیاں نیں چادران مزاراں تے
دل کرے ، ساڈا وی مزار ہونا چاہیدا

ساڈیاں مخالفان نوں لتیاں حیاتیاں؟
ساڈے نال وی تے ایہہ وپار ہونا چاہیدا

دوزخاں تے جنتاں دا ویروا ای چھڈیے
پیاریا او! پیار دا حصار ہونا چاہیدا

*خسرو دیاں پٹھکاں جج بہنا کیہڑا سوکھا اے
اگھاں وچ دگھاں دا خمار ہونا چاہیدا

عاشقاں دی یلکی جہی سہان دساں عارفا
جاگرے ، وفاواں ، عتبار ہونا چاہیدا

*فضل احمد خسرو

پھیر کجج اوہ سانوں ڈاہ دیندے
 اسیں آپ اوہناں نوں ساہ دیندے

سانوں وکھت نیں اک اکلیاں نوں
 اوہدی بھوئیں نیں لوکی واہ دیندے

ڑگھاں نال اے بھوئیں دی شان یارا
 جے وڈھے تڑی آہ دیندے

رتا! سہکدے رہے سخاوتوں نوں
 چٹا ہندا تے وچوں گراہ دیندے
 لوکی دانے وکھیر کے بہہ رہندے
 رسی کھج پکھیرواں پھاہ دیندے

جے ایہہ سُرت ہندی توں حساب لینا
 چند جھدیاں سر توں لاه دیندے

دل وچ سی ڈگھاں دی اگ بلدی
 پھیر کیویں ہواواں نوں راہ دیندے

اوہنوں آپ نموشیاں مار دیتا
 واج مار دا سُرت پناہ دیندے

کلا چنگا ایں عارقا! نُھل تے نہیں
 یار مارنے کار وساہ دیندے

بھاویں رنگ رنگیلے رہے
 او سے در تے کیلے رہے
 ویلے کئی بھن کے لنگھے
 اوہدے ہونٹ ریلے رہے
 کئی واری دھوکھا کھا دھا
 دل دے اوہو حیلے رہے

لیکھاں پُتھیاں تنگ کے چھڈیا
 روندے بیٹھ سبیلے رہے

حق حلال دی کھاون والے
 سکتے وانگوں تیلے رہے

قطرہ قطرہ خون پلایا
 یاراں دے رنگ پیلے رہے

آخر اک دن قبریں جا چئے
 لکھاں لوگ ٹیلے رہے

کس دے چھڈیاں رب مردا اے؟
 ساڈے لکھ ویلے رہے

قسمے اوہ تے جھیاں پاؤندا
 عارف آپ اکھیلے رہے

کتنی بھن کے اوتھوں سی بھج آیا ، یارو! لہیے کتوں شراب دیئے
جدوں ڈانجھ لگی ، اساں ڈیک لائی ، دسو! ساقی نوں ٹرت جواب دیئے؟

دل تنگ نہیں کری دا ساقیا او! پیاسے پی جاون تے ثواب ہندا
جی بچی سی اساں اوہ ونڈ وٹی ، تینوں کاسدا پھیر حساب دیئے؟

بوہا عشق دا کدے دا بند ہويا ، ہُن ہورویں کھیڈ اے چن ماہی!
کوئی پھیر وی پیار دی راہ لگے ، اوہناں دوواں دے ہتھ گلاب دیئے

گل سَکدے پانیاں گال دتی ، ہُن جے سوہنی وی کدھروں بھال لئے
 کچا گھڑا وی کدھروں لہج جاسی ، کتھوں لہج کے وگدے چناب دیئے

جدوں رب دے کول میں پیش ہوساں ، میرے ڈکھ گُنا ہواں توں ودھ جاسن
 رب آکھسی ایس نے حد کیتی ، ڈکھ لے لیئے تے ثواب دیئے

جیہڑے ملاں جچ جندڑی گالدے نیں بیہناں خواب وی ویکھنے چھڈ دتے
 کوئی اوہناں دی گل وی سُن لیجے ، چلو جاگدی اکھ نوں خواب دیئے

سر چڑھ فرشتے ورھی پائی ، واری تیری اے کتھے ای دل تیرا
 ہتھیں دے کے اوس نوں بھل بیٹھے ، کپہہ رب نوں جا جناب دیئے

نھیرے گھٹ ہوون ، بڑا ہُن ہوسی ، دیوا دل دالا وی تے بال لیجے
 اک کم تے کریئے عارفا وے ، کالی رات نوں اک ماہتاب دیئے

بوہتی گل ودھا بیٹھا تے پھیر کیہہ کر سیں
 باہواں گل وچ پا بیٹھا تے پھیر کیہہ کر سیں

توں ایں سوہنیا! آساں لا کے بیٹھا ہو یا
 جے اوہ گل بھلا بیٹھا تے پھیر کیہہ کر سیں

ڈک لے تھوڑے اگلی واری کم آون گے
 سارے نیر بہا بیٹھا تے پھیر کیہہ کر سیں

بھیڑے دن نیں ورھدیاں وچوں جان بچا
رہندھ تے کھوندھ ونجا بیٹھاتے پھیر کیہہ کر سیں

سارے بچن اگدوں ہمت ہارے ہوئے
توں وی ٹکلی ڈھا بیٹھاتے پھیر کیہہ کر سیں

میرے نال ای تیرے دل دی رونق ، بچنا!
میں وی کدھرے جا بیٹھاتے پھیر کیہہ کر سیں

دل دے سر تے پیلاں پاؤندا پھرنا این توں
اوہدے ناویں لا بیٹھاتے پھیر کیہہ کر سیں

عارف تھوڑیاں ان کہیاں وی چھڈ لے یارا
سارے دکھ سنا بیٹھاتے پھیر کیہہ کر سیں

میرے دل دیاں چیرکاں نہیں
 بھاویں ریت تے لیرکاں نہیں
 ساہا سیر توں لنگھیا اے
 کنیاں ہور اڈیکاں نہیں؟
 ہُن تے عید وی آ گئی اے
 کپھڑیاں وصل تریکاں نہیں

اپنیاں ہتھوں مر گئے آں
 رشتے سبھ دھریکاں نیں
 لوکاں توں ناں ڈر عارف
 گلاں میرے تھیرکاں نیں

چاہوں والے گھٹ گھٹ چھیاں پاؤں والے
 کدھر فر گئے؟ اپنا حق جتاؤں والے

گوڑیاں پھکیاں میریاں گلاں سُن کے بولے
 کد ہوندے نیں سارے درد و نڈاؤں والے

میں تے تیرے ظلم نوں سہہ کے رو لینا واں
 آ جاؤں گے تینوں وی تڑپھاؤں والے

رتبا! تیریاں کھیڈاں نیں ہُن میں کیہہ بولاں
 مچھیتی ٹُر گئے سانوں گود کھڈاون والے

چند گھراں وچ دولت مینہہ دے وانگوں ورھدی
 باقی سارے ڈھپاں وچ کرلاون والے

ہن تے رتا آن اُجاڑاں گھر وچ پیاں
 بھیج فرشتے ایڈھر جھاتی پاون والے

وکیہ دلا! ہُن آن بڑھاپا طاری ہويا
 ہن نہیوں دن اپنا آپ مناون والے

عارف ہُن تے نکرے لگ کے ویلا کڈھ لے
 ٹُر گئے یارا! تیرے ناز اُٹھاون والے

ڈشمن نوں جے تار گیا تے پھیر کیہہ ہو یا؟
 اوہ وی ڈنڈی مار گیا تے پھیر کیہہ ہو یا؟
 پہلاں کیہڑے چنڈی وچ سی تمنے چتے
 دل دی بازی ہار گیا تے پھیر کیہہ ہو یا؟
 اُنج وی اوہنے کد اساڈی وات سی پچھی
 اودھر نوں ای یار گیا تے پھیر کیہہ ہو یا؟

مقصد لئی تے جان وی دینا اُوکھا نہیوں
میرا جے گھر بار گیا تے پھیر کیہہ ہو یا؟

اوبدے ڈکیاں اسیں وی کیہوے ڈتے گئے آں
ملاں اوس بازار گیا تے پھیر کیہہ ہو یا؟

جینے خواہاں دی نگری نوں سُجیاں کینا
میں اوتھے ہر وار گیا تے پھیر کیہہ ہو یا؟

سجنا! اوہیو ہتھ لکیراں نال میں تیرے
ست سمندر پار گیا تے پھیر کیہہ ہو یا؟

اُنج وی یاداں دے دوزخ دا پالن ہے سی
انج وی دل نوں وار گیا تے پھیر کیہہ ہو یا؟

جے عارف دے ناں تے اوہنوں عُصہ آؤندا
چھڈو ہُن ہنکار گیا تے پھیر کیہہ ہو یا؟

وِصل تے گُو کھاوندے ، کدے ناں پکدی دال
 پوجن نوں ہُن مالکا! کوئی ہور لَوَن ناں بھال
 بھٹکھن بھانے جا کے جدوں مسجد کرن آباد
 کیوں ہون فرشتے خوش ناں ، جدو بندے ایہا حال
 دھپاں سرتے جر کے ، جدوں ویلھے گھرنوں جان
 کیہہ اوہناں تے ویتدی ، جد بھٹکھے سوندے بال

اک پل ہور ناں جیوندا ، میں دُنیا دے وچ یار
جے ناں ہندا بیلیا! دل دا ایہہ جنجال

کیہہ اوہناں دی جندڑی ، جے بچن ہون ناں کول
لکھاں طعنے سہندیاں ، جے گھلے چھڈن وال

کیویں مولا بھہجسی ، دوزخ دے ول پھیر
ڈھیر غماں دا ٹوکرا ، ہوسی میرے نال

ڈھیر زکوتاں دے کے اوہ جنت گنجی جان
جنت تائیں مھیلیا ، ایہہ مایا دا جال

بردہ جیس حبیب دا ، آپے کرسی خیر
میں تے گجھ نہیں بولنا ، جے قبریں ہوئے سوال

عارف زردی مونہہ دی سبھ پردے دیسی کھول
ہُن آپ چھیڑاں مار کے ، توں مونہہ نوں کر لے لال

زہناں چوں دانائی مٹھی
قلمماں دی رُشنائی مٹھی

ہور قیامت کیہ ہونی اے؟
اوبدی کھیڈ کھڈائی مٹھی

مُو توں سارا سودا ہوسی
یارا! تیری سائی مٹھی

مست ملنگاں وی کنڈ کیتی
ڈیرے توں سردائی مٹھی

اوپنے چھڈیا اے تے خوش آں
اپنے نال لڑائی مٹھی

رہے کسے دا دل ناں توڑے
گدا نال خدائی مٹھی

عُمر اں مٹکیاں ، چنگا ہويا
بدنامی ، رسوائی مٹھی

عارف مریا ، بجن چکے
اوپناں دی اچوائی مٹھی

چا چا کے ، تھک کے سٹ دیتا ، سی روڑ بھرے پنڈاں بھاریاں وچ
ہن ہرکھ کاہدا؟ جے میں کنڈ کیتی ، مینوں کیہہ لتھا؟ ایہناں یاریاں وچ

بھاویں اگ ہووے جیٹھ ہاڑھ والی ، بھاویں پوہ تے ماگھ دی ٹھار ہووے
ہتھ جام اساڈڑے دے چھڈو ، اساں خوش رہساں ، رُتاں ساریاں وچ

اک اصل اوقات دی حد ہندی ، بوہتا اُچیاں میلاں جج جانی دا نہیں
اوتھے باز تے شکرے چیر دیندے ، ماڑا پھرے جے اُج اڈاریاں وچ

رانجھے عشقِ بچ آپ نوں نُن کیتا ، اتے تخت ہزارے نوں لیک لائی
کھیڑے بچ کے لے گئے ہیر اوہدی ، اوہنوں کیہہ لیتھا تجھاں چاریاں وچ

چڑی بَن دی اے ، بچے ڈھا دیندے ، تھاں تھاں تے آپلنے پھیر وی نیں
انج پیار بھرے گھر بَن جاندے ، ہندا نال اے رب اُساریاں وچ

تیرے شعر اوڑے عارفا وے ، جتھے جا کے گاؤندے گاؤن والے
اوتھے سوہنے توں سوہنے وی ڈھے پیندے ، ڈھیر لگ جاندے بوہے باریاں وچ

گھر وچ بھانڈے وچ پئے نیں
 آڈھ گوانڈھی بھج پئے نیں

جیہڑی داج نہ لے کے آئی
 اوہنوں سو سو لج پئے نیں

کدھرے سائیاں لکیاں ہوسن
 ایویں نہیں اوہ سج پئے نیں

کل نون تیرے گھر بمب ڈگسن
میرے گھرتے اج پئے نیں

پھر اوسے دے بوہے ڈگیا
دل نون سے سے ہج پئے نیں

عملاں تائیں مھنن دے لئی
ویلے تائیں چھج پئے نیں

سچیاں اَنکھاں والے عارف
پانی پی پی رنج پئے نیں

آل دوالے عاشق تک کے ، اگھاں وچ غرور اے لگدا
سانوں ہُن اوہ گھاہ نہیں پاؤندا ، نیت وچ فتور اے لگدا

ساڈے پیار دی تگنی پاروں ، اوہدے مونہہ تے لالی آئی
یارو! گل ایمانیں دساں ، جنت دی ہُن حور اے لگدا

اوہدے گھر نوں آون لکیاں ، بجے بجے آئے ساں پر
جاون لکیاں اپنا گھر ہُن ، دیکھو! کتا دور اے لگدا

سُنیا کوئی طور دے اُتے اپنی جھلک دکھا دیندا اے
 کاہنوں یار دا بوہا چھڈیے ، سانوں ایہو طور اے لگدا
 میرے دل دے خون نوں اوہنے ، معنے اُتے لایا ہے سو
 رکتا بھولا یار اے میرا ، اوہنوں ایہہ سندور اے لگدا
 سچی گل اے سانوں کیہڑا عشق سچ مرنا آؤندا سی پر
 جے کوئی جان لڑا کے جتیا ، ساڈا وِچ قصور اے لگدا
 ٹٹیاں باہواں دے ناں یارا! کم کرو تے کہا ہوسی
 ایہو مُو کے کہنا پینا ، رب نوں نہیں منظور اے لگدا
 پردیسی تے اسی وی ساں پر ، ساڈی تھاں تھاں یاری ہے سی
 کلے بندے نوں تے یارو! گھر پردیس ضرور اے لگدا
 جھوٹھیاں ، ماٹھیاں گلاں اُتے ، ہی ہی واہ وا کیتی نہیں جے
 عارف اوہنے تاہیوں چھڈیا ، بھاویں سچ غرور اے لگدا

مُکھ پیر پار کے بیٹھی رہی
ماں خواب اُسار کے بیٹھی رہی

پکی غماں دے نال سی سانجھ ساڈی
خوشی روپ سنوار کے بیٹھی رہی

اوہنوں یار دی تانگھ نے ساڑ دیتا
جٹی لسیاں ٹھار کے بیٹھی رہی

کتے پیو وی پگ نہ ڈھے جاوے
دھی سوچ وچار کے بیٹھی رہی

کجھ سانوں سی ویلے نے بنھ بٹا
اوہ وی دلوں اُتار کے بیٹھی رہی

تیری راہواں سچ عارفا پچھتے لے
اوہ کیہہ دھارنا دھار کے بیٹھی رہی

کندھاں ہوئیاں ، پو دادے دا ویرھا کھیا
 سب گجھ وکيا ، پھیر وی پتے گجھ ناں پچیا

پھلے ویلے لہدا پھر دا یار پرانے
 پر ناں جانے پچھوں کیہہ کیہہ لوڑھا مچیا

اتھے بڈھے ٹھیرے بوہتے مرنوں ڈر دے
 دُنیا والی رونق کولوں کیہرا اکیا

چار دہاڑے ہور وی ربا! واج ناں ماریں
ہُن آ کے تے اوہدے پیار دا بوٹا چکيا

جیوندى جانیں تے نہیں ہردا پیار دی بازی
اوڑک توڑ نبھاساں جیہڑا بھارا چکيا

اج دیاں ہیراں ”میچ“ کر کر لوڑھ مچایا
اج تے یارو! ”بیلنس“ گھل گھل رانجھا تھکيا

سوہنیاں دی اشنائی کولوں عارفِ نبج جا
بھل کے جیہنے اودھر تکیا ، ڈاڈھا پھسیا

کتے دھوں تکیں تے ایہہ سوچ لوں ، ساڈا ناں ہو سی بے گھاریاں وچ
تیرے بوہے تے اک کے بہہ رہساں ، سانوں رکھیا ای نرے لاریاں وچ

مونہہ زور تے بھاویں رنج کے ساں ، پھیر ویلے دی ہتھ وچ واگ وی سی
کیہہ اوس کیتا؟ ایہہ رب جانے ، سانوں سامبھیا اوس کناریاں وچ

کوئی مینوں وی عشق سکول دسو ، جتھے جا کے داخلہ لے لوں میں
چار اکھرتے لکھت دھریک دیندوں ، گلاں لکھ گھلیاں نیں اشاریاں وچ

بانہہ کڈھ کے اوس دی بانہہ پھڑ کے ، اوہنوں دل دے ویڑھے چوں تھاں دتی
پھیر اوس نوں لکھدیاں ویکھ یتا ، ناں لکھیا سی متاں ماریاں وچ

ایویں عشق دے وچ جا سر دیتا ، دل توڑ کے اوس نیں سٹیا ای
دل جین دے گوچرا رکھ لیندوں ، تینوں کیہہ لبھا کتاں بھاریاں وچ

ٹساں ہیر ، سسی ، سوہنی ، صاحباں دا ، ایویں نام کھلاریا جگ اُتے
جے کوں شک اے ، آکے ویکھ لوو ، میرا یار اے سوہنا ساریاں وچ

جے میں چھڈ کے کدھرے فر گیا ہاں ، پھیر سجنا تینوں تے سار ہوسی
اوہیو یار سی میں ، دلدار سی میں ، جہنوں رکھدا سیں کتے کاریاں وچ

چنگا ہو یا اے جے ساڈی سنگ لگھی ، ہن گھل کھلا کے گل ہوسی
سانوں مونہہ ملاحظے مار دے سن ، ٹسی آپ ای پے نتاریاں وچ

چائیں چائیں بھجے بازی چت لیاں ، سی یار دے ہتھ وچ گل عارف
اُنچ آپ ولوں کڈھ وٹ دتے ، مڑ ناں ڈٹھا بازی ہاریاں وچ

ساڈے وس ناں یاری رہی
ساتھوں وی پنڈ بھاری رہی

گل مٹی چند وارن دی
اُنج تے دُنیا داری رہی

اکھ جھپکن دی مُھل پاروں
بار رہیا ناں باری رہی

اگھاں نال سو دل ڈھایا
اوہدی ایہہ سٹ کاری رہی

مکھیا نقہ راتاں دا
پھیر وی اگھیں دھاری رہی

کھیڈتے رنج کے کھیڈے آں
سے سے ہا ہا کاری رہی

بھاویں دُکھ تھکایا سی
سچی سانجھ اڈاری رہی

بھکھدی محفل چھڈی اے
ساڈی کھیڈ نیاری رہی

فصل اُجاڑی ساکاں نیں
عارف ساکا داری رہی

اسیں آپ اڈاریاں بھال دے ساں ، ساڈا تھاں تھاں رزق کھلار دیتا
لوکاں نوں تے دیس دے وچ لبھیا ، سانوں ست سمندروں پار دیتا

کر بیٹھا ساں رب دے نال شکوہ ، مینوں جیٹھاں تے ہاڑاں نے ساڑ دیتا
اوہنے ایساں تھاواں تے گھلایا ای ، جتھے پنڈے نوں ٹھنڈاں نے ٹھار دیتا

بوہا یار دا وی تے ساں بھل بیٹھے ، جدوں مُرے ساں لمیاں پینڈیاں توں
اسی کو جھ نصیب دا کڈھ دے رہے ، ایہناں کو جھ کھلایاں مار دیتا

میرے ویریاں بیٹھ کے وین پائے ، مینوں ڈوبدی لہر نے اُچھال دیتا
 میں سی آپ وی ہمتاں ہاریاں نہیں ، مینوں ایویں نہیں لہراں نے تار دیتا
 پورا زور وی لا کے ناں وڈھ سکے ، جیہڑا لبھا سی لگے نوں ٹوریا ای
 ساڈے بالاں نوں وی رج رج لبھا ، سانوں مایاں ایتنا پیار دیتا
 میں ای کھیڈ نوں لمیاں کر بیٹھا ، پئی پھر جاوے داء ہاریاں دا
 دل مار ہجوکیاں وٹ کڈھے ، میں اک کے دل نوں ہار دیتا
 گلا کاہدا اے ہُن تینوں چن ماہی ، توں تے راتاں وی باہر گزارنا سیں
 اوہنوں پتا سی عارفا عاداتاں دا ، ایس پاروں ای نہیں تینوں گھار دیتا

چادر بڈیاں ٹکلی سی

شرم حیا تے لکھی سی

روٹی تے میل جاندی سی

بھاویں لہدی سنگھی سی

رگھی مٹی مٹاں جی

ایہو ساٹھوں ڈھکی سی

دُگھاں اندروں کھا دھا ای
تاہیوں چنڈڑی مٹکی سی

دھوناں تاہیوں ٹنیاں نیں
ات وی کتنی چھگی سی

دُگھاں دی برسات جیویں
میرے ول نوں دُھکی سی

رت پی کے وی پنگری نہیں
پیار دی ول جو سٹی سی

عشق دی گڈی ویکھو تے؟
کتنے جا کے رگی سی

عارف تیرا شوق وی تے
ملاحاں دی کھٹی سی

رَبّ جانے کیہڑیاں عذاباں دیاں گلاں نہیں
 سوہنیا! ایہہ ساریاں کتاباں دیاں گلاں نہیں

پانیاں جج رڑھ گئے نہیں کئے ارمان وی
 بھیڑے تے کلکھنے سلاباں دیاں گلاں نہیں

مُھلاں نال کنڈے ہندے، مُھلاں دی ایہہ شان اے
 ہندیاں نہیں سوکھیاں گلاباں دیاں گلاں نہیں

ساریاں کتاباں وچوں دُگھاں نوں مکاویے
ایہو جہیاں اصلی ثواباں دیاں گلاں نہیں

لگے ایس دھرتی نے تھوڑے دُکھ جھلے نہیں؟
کیہڑیاں سوالاں تے جواباں دیاں گلاں نہیں

جدوں دا چناب سُکا سونہیاں وی مکیاں
ایہہ تے چنا! وگدے چناباں دیاں گلاں نہیں

بن ٹھن پھرنا تے رج لینا ، سوں لینا
ایہہ تے ساڈے شہر دے نواباں دیاں گلاں نہیں

مینوں کدوں نشے نال کوئی سروکار اے
میریاں تے وکھری شراباں دیاں گلاں نہیں

دُڈھاں دیاں نہراں مہیوں ہُن کتے وینہدیاں
عارفا! او سبحنا! ایہہ خواباں دیاں گلاں نہیں

ہور کوئی مجبوری اے تے رہن دیو
دل دی نہیں منظوری اے تے رہن دیو

کل پرسوں آ جانا اسیں تے عادی آں
کوئی کم ضروری اے تے رہن دیو

جام نوں چھڈو ، زہر وی دیسو پی لیاں
سنگت دی مزدوری اے تے رہن دیو

جام وصال دا دے کے چھڈنا چنگا نہیں
عشق دی شرط جے دوری اے تے رہن دیو

پینا سمجھ کے سانوں نال جے رکھیا ای
دل دے وچ مغروری اے تے رہن دیو

پیلک ساڈے مونہہ تے چنگی لگدی اے
اوبدا رنگ سندوری اے تے رہن دیو

جان لڑونا ، ساتھ نبھاؤنا سوکھا نہیں
یارو! جے معذوری اے تے رہن دیو

عارف جان تلی تے لے کے پھر دا اے
ایہہ مندی مشہوری اے تے رہن دیو

روگ دل والے کڈھ وٹ دیندے، ہے اوہ کون اے جہنوں دھریکدے نہیں
 کوئی بسر اُتے باہواں رکھ لیندے، کوئی میرے وانگوں مول چیکدے نہیں

جے آ شک ڈاڈھا تئیں لے آؤ، جگ دس دیسی کیہدے شعر چنگے
 دل پیڑ اُٹھے پھیر لکھدے آں، اسیں ایویں تے حرف اُکھدے نہیں

مینوں لوکاں بٹھیریاں دیا اے، تیری کنڈ تے پھٹ تیرے یار دے نیں
 جدوں تائیں ناں اگھیں میں ویکھ لوواں، اودوں تائیں ایہہ پیار شریک دے نہیں

خط تک دیاں سار ای دل دسیا ، ایویں غیر نے کھیاں ماریاں نیں
 جیہا آپ سوہنا اوویں خط ہوسی ، ایہا لفظ تے دل وسنیک دے نہیں
 ایہہ تے اپنا اپنا ظرف ہندا ، کھیر کتیاں نوں کدے پچدی نہیں
 دو گھٹاں دے نال کئی بڑھک پیندے ، کئی مٹ وی پی کے ریکدے نہیں
 بھری بزم دے وچ اُس سوہنڑے نے ، ایہا آکھ کے اپنا نیا اے
 اُنج تے ساڈے نیں ایہہ عزیز پھرووی ، ذرا دور دے نیں نزدیک دے نہیں
 تیری اپنی سی رفتار ڈھلتی ، سے ہار کے بازیاں ونڈ کڈھی
 چک عارفا ذرا توں پیر کالھے ، ویلے لنگھ جاندے نیں اڈیکدے نہیں

دل دی جد کنسو لینا واں
 یاداں وچ ڈبو لینا واں

اُنج تے غم دا سونہاں میں ، پر
 تیرے چچھے رو لینا واں

دونا ، تینا ، پرتاواں گا
 میں دُنیا توں جو لینا واں

کون کسے دا؟ سوچ کے ایہو
دل دا بوہا ڈھو لینا واں

اوہدے حُسن جمال دا جادو
اکھیاں وچ سمو لینا واں

یار ناراض ناں تھیون ایس لئی
آپو پینا ہو لینا واں

رتا! کد مونہہ منگیا ملدا
جو ملدا اے سو لینا واں

عارف ڈگھاں دا سرمایہ
اپنے دل نوں ڈھو لینا واں

اُس دُنیا تے پیار وٹیا سی
اُس کدوں اِنظار وٹیا سی؟

کدھرے اچھریویں ، کدھرے بھکھاں نیں
اے خدا! پہلی وار وٹیا سی؟

ساڈے کاسے ج رزق دا توڑا
غیر نوں بار بار وٹیا سی

حُسن وِٹیا سی بے تحاشا جے
عشق نوں اِعتبار وِٹیا سی؟

ایس پاروں ای رد چھڈیا جے
روگیاں نوں خمار وِٹیا سی

ساڈا حصّہ وی لے گئے گکڑے
اُس تے بے شمار وِٹیا سی

زندگی گُوڑ دا پِارا جے
کاہنوں اِینا کھلار وِٹیا سی

آؤ عارف دا وی پتا کریئے
پیار اوہنے وی یار وِٹیا سی

جیہڑا بچن یاراں نوں وی ٹھگ جاندا اے
 ہولی ہولی آپے نکرے لگ جاندا اے

حُر دے وانگوں حق دے گوہری تھوڑے ہندے
 بوہتے اودھر جاندا جڈھر جگ جاندا اے

جکے ہندیاں انگلی پھڑ کے ٹردا جیہڑا
 اوہنوں پھر کیہہ وڈیاں ہو کے وگ جاندا اے

جیہڑا ہور گھراں دے دیوے بالدا ہووے
 اوہدے گھر دا دیوا آپے جگ جاندا اے

اوہنے مُز کے اج تک ساڈی وات نہ پُچھی
 دل دا پھوڑا آپے بھر کے وگ جاندا اے

پیار سنیے دے بدلے وچ اپنا عُصہ؟
 جد آؤندا اے مونہہ چوں کڈھدا اگ جاندا اے

پھیر تے سبنا! بھجن والی راہ نہیں لبھدی
 دل انگیارا رگ رگ دے وچ مگ جاندا اے

عشق دا پیچا پاون لکیاں سوچ لوں توں
 ایہہ تے یارا! سر توں لاه کے پگ جاندا اے

دل دے وچوں کیویں عارف کڈھاں اوہنوں
 اوہ تے دل دے اندر بن کے رگ جاندا اے

عشق دے ویڑھے دے وچ ویاں ، پیر دیاں برساتاں
 عشق دے لیکھ تے اینج نیں جیویں ات ہنیریاں راتاں

کلم کلتے ہو کے وی نہیں عاشق کلتے ہندے
 کندھاں کوٹھے ایہناں دے ناں کر دے گلاں باتاں

ہنجو ، ہاواں ، ہاڑے ، سدھے رب تائیں نیں جاندے
 بھاویں روکن لئی وڈیرے لاون کینیاں گھاتاں

کئی وِگی کر کے کیویں فُر دے دولت والے
 اوہدے وِٹے وچوں دے کے صدقے تے خیراتاں
 اِکو آدم وچوں رب نے سبھ نوں پیدا کیتا
 زرداراں نے آپ بنائیاں ، بکلیاں وڈیاں ذاتاں
 روز دھماکے ، حال پکاراں ، آپس دے وچ چھنجاں
 ہُن تے دشمن کولوں ہوسن ، سانوں سدھیاں ماتاں
 ساری دُنیا وچوں جا کے بھیکھ تے قرضہ لہیے
 پچھلے پیریں فُر دیاں فُر دیاں کیہہ ہوئیاں اوقاتاں
 آون والیاں نسلاں سانوں کیویں چنگا کہسن
 لوکاں وٹیاں لوکاں دے وچ کنج دیاں سوغاتاں
 عارف تینوں تنگ نہیں کردا ، پر میں بندہ تیرا
 جد وی ویلھ ملے تے میں ول پاویں سائیاں جھاتاں

جاندى وارى وکھرا رولا پا جاواں گا
 دُنیا نوں میں اپنا آپ وکھا جاواں گا

جے کر ظلماں والے بوہے بند ناں ہوئے
 مظلومی ناں دُنیا نوں تڑپھا جاواں گا

سچ مناون لئی اے جے گرلانا پیندا
 ایہہ ناں سوچیں اس گلوں شرما جاواں گا

جے توں چار دیہاڑے سانوں تھپکی دیویں
سونہہ ربّ دی میں دُنیا اُتے چھا جاواں گا

آپ تے بھاویں راہواں دے وچ ڈِگ پواں میں
دوجیاں لئی تے ساریاں کندھاں ڈھا جاواں گا

چل ، دِلا! ہُن کوشش کر کے اوتھے چلے
چنگیاں لکھتاں ہوئیاں اوہنوں بھا جاواں گا

اِکو واری لوک سیانے ڈنگے جاندے
پھیر میں کیویں تیتھوں دھوکھا کھا جاواں گا

آپے گھل کے روز سُنہوے گھلتی جاویں
دُنیا کولوں جد وی اکیا آ جاواں گا

عارفِ گونج نہ مئے رہندیاں عُمران تائیں
ہو سکیا تے ایساں غزلاں گا جاواں گا

یاں توں یاراں دے وچ بہہ کے دل دے ورتے کھولیں ناں
یاں پھر جگ دے طعنے سُن کے دڑ وٹ جائیں بولیں ناں

تیرے پیار پندھیڑیاں میرا جیون انت رُلایا اے
ہنجو ہار حیاتی دے وچ زہر جدائی گھولیں ناں

حُسن جوانی چار دیہاڑے اوڑک سورج ڈھلنا اے
لاج لویری پگ نوں بجاں پیراں پٹھاں رولیں ناں

کھیڈی جا توں اودوں تائیں جد تک چنگا گدا ای
 وچوں لیراں لیراں ہوسی ، دل دی کھدو پھولیں ناں

سر نوں میری ہک ناں لا دے ، یاں سر میرا لاہ دے توں
 جھوٹھیاں وصل اُمیداں دے کے مینوں یار مدھولیں ناں

دل نے اپنا بھارا وی تے اوہدے وتے پاؤنا اے
 عسے دے تلو وچ سجنا! اپنے آپ نوں تولیں ناں

دل دی جد وی متی عارف اِنجے مونہہ دی کھاہی اے
 ناں نیاں پچھتاوا رہندا ، میرے دکھ پھولیں ناں

آئیاں مہجاں ہور زیادہ
بھکھ سچ رجاں ہور زیادہ

جتنے لیڑے لیراں ہوئے
ہوئیاں لجاں ہور زیادہ

ایہو بھیڑی عادت میری
گل نوں چھجاں ہور زیادہ

مٹھکی مر گئی ات لوکائی

عمرے ، ججاں ہور زیادہ

جیوں جیوں باہروں بھٹری بھوگاں

گھر وچ گجاں ہور زیادہ

اندروں خالی ، باہروں تنیا

تاہیوں وجاں ہور زیادہ

خورے اج ای آ جاوے اوہ

روز ای سجاں ہور زیادہ

بے قدرے پھر روندے ویکھے

مٹھکاں ، چھجاں ، ہور زیادہ

عارف نوں وی بنھ دیتا اے

دل دیاں پجاں ، ہور زیادہ

بجن بیٹھے کول تے غزلاں لکھی جا
 ایہہ ویلا انمول تے غزلاں لکھی جا
 ویکھیں! چار چھیرا کھرد کھرد ہسدا ای
 دل دا بوہا کھول تے غزلاں لکھی جا
 اج تے ویلا گھل کے گل نوں دن دا
 بول ، وِلا! ہُن بول تے غزلاں لکھی جا

مڑ توں ویلا پلٹیا رتجھاں سدھراں دا
ایہہ دُنیا اے گول تے غزلاں لکھی جا

رج کے دُکھ سنا لے ایہو موقع ای
پھول ، پھپھولے پھول تے غزلاں لکھی جا

سڑ دے نیں جے دشمن ہور وی ساڑی جا
رج و جا توں ڈھول تے غزلاں لکھی جا

عارف! مھل جا نفرت بھریاں راتاں نوں
پیار دے موتی رول تے غزلاں لکھی جا

دُکھاں دی شاہکار ، کہانی پھیر کہواں گا
 مل گئے جے غم خوار ، کہانی پھیر کہواں گا

بلی عمرے دُکھڑے سُننا چنگا نہیوں
 کھیڈ لوو دن چار ، کہانی پھیر کہواں گا

گردن دے وچ سریا جس دے رہندا سی
 پھر دا اے لاچار ، کہانی پھیر کہواں گا

اوہدیاں بے پروائیاں دا میں جانو آں پر
کل نوں جاندی وار ، کہانی پھیر کہواں گا

جس دی خاطر دھپتاں ، پالے ، جر دیاں گزری
چھڈ گیا اوہ یار ، کہانی پھیر کہواں گا

ایویں ٹیوے لا لا کاہنوں تھک دے او پئے
میں کس دا پیار ، کہانی پھیر کہواں گا

اُنج تے سونہاں ساں میں اٹھدیاں لہراں دا وی
کنج ڈیا وچکار ، کہانی پھیر کہواں گا

اک دن اوہ وی آؤنا واجاں دے دے کے
تڑپھو گے سرکار ، کہانی پھیر کہواں گا

اوڑک پرت کے اوہنے واپس سدنا ہے تے
عارف اُس دربار ، کہانی پھیر کہواں گا

بھاویں درد چنگیرے کہے

پھیر وی سہرے تیرے کہے

دل دی بات ادھوری رہی

اُنج تے شعر ہتھیرے کہے

کالی رات دے کرب فسانے

بلیبل آن سویرے کہے

تیرے سارے سکھ سنبھے
کاواں بیٹھ بنیرے کہے

اک دن اونے حال چا پُچھیا
سارے ڈکھ ودھیرے کہے

اپنے ہتھیں خط لکھ لکھ کے
حرفاں حال اوکھیرے کہے

میری بدنامی دے قے
یاراں چار چھیرے کہے

عارف ہوراں دا ناں لکھ کے
توں افسانے میرے کہے